

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Siemenslaan 5 (Oostkamp, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2020E453
Mei – Juni 2020

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Aaron Willaert, Wouter Van Goidsenhoven

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /

De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:

Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2020

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Resultaten van het bureauonderzoek	7
1.1	Administratieve gegevens	7
1.2	Onderzoeksopdracht	9
1.2.1	Doelstelling	9
1.2.2	Onderzoeksvragen	9
1.2.3	Juridische context	9
1.2.4	Randvoorwaarden	9
1.2.5	Archeologische voorkennis van het terrein	10
1.3	Werkwijze en strategie	11
1.3.1	Methode	11
1.3.2	Fysisch geografische situatie	11
1.3.3	Historische context en bekende archeologie	11
1.3.4	Archeologische indicatoren	11
1.3.5	Verstoringshistoriek	12
1.3.6	Introductie tot het projectgebied	13
1.3.6.1	Ruimtelijke situering	13
1.3.6.2	Geplande werken	14
1.4	Assessmentrapport	17
1.4.1	Fysisch geografische en geologische situatie	17
1.4.1.1	Landschappelijke situering	18
1.4.1.2	Tertiaire lithostratigrafie	21
1.4.1.3	Quartaire lithostratigrafie	22
1.4.1.4	Bodemvormingsprocessen	23
1.4.2	Historische en archeologische voorkennis	24
1.4.2.1	Overzicht van de gekende archeologische waarden	24
1.4.2.2	Historische context en bekende archeologische vindplaatsen	30
1.4.2.3	Archeologische indicatoren en cartografische bronnen	31
1.4.2.4	Huidige gebruik en verstoringen	35
1.5	Synthese	39
2	Bibliografie	41

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....	8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt). 8	
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschaling, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).	13
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschaling, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).	14
Figuur 5: Huidige toestand van het plangebied (©Google Streetview).....	14
Figuur 6: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschaling, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).	15
Figuur 7: Locatie rioleringen, U-kanalen en putten (bron: opdrachtgever).....	16
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).	18
Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).	19
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).	19
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).	20
Figuur 12: Hoogteverloop, NW-ZO (Bron: Geopunt).....	20
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	21
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	22
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).....	23
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen binnen een straal van 2 km (Bron: Geopunt).	25
Figuur 17: Projectgebied bij benadering weergegeven op de Heraldische Kaart van het Brugse Vrije, 1597 (Bron: Kaartenhuis Brugge).	31
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	32
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....	32
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).	33
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1846-1854 (Bron: Geopunt).	33
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).....	34

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).....	35
Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).....	36
Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).....	36
Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2005-2007 (Bron: Geopunt).....	37
Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).....	37
Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).....	38

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.....	7
Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.....	17

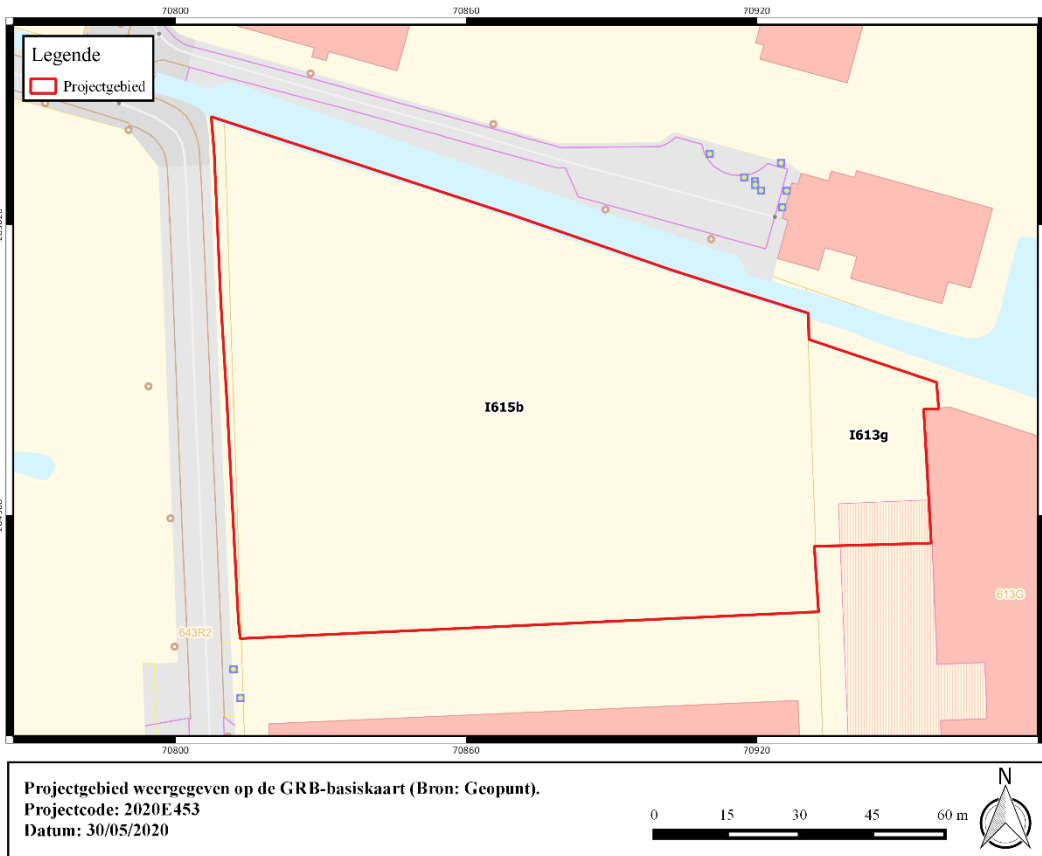
1 Resultaten van het bureauonderzoek

1.1 Administratieve gegevens

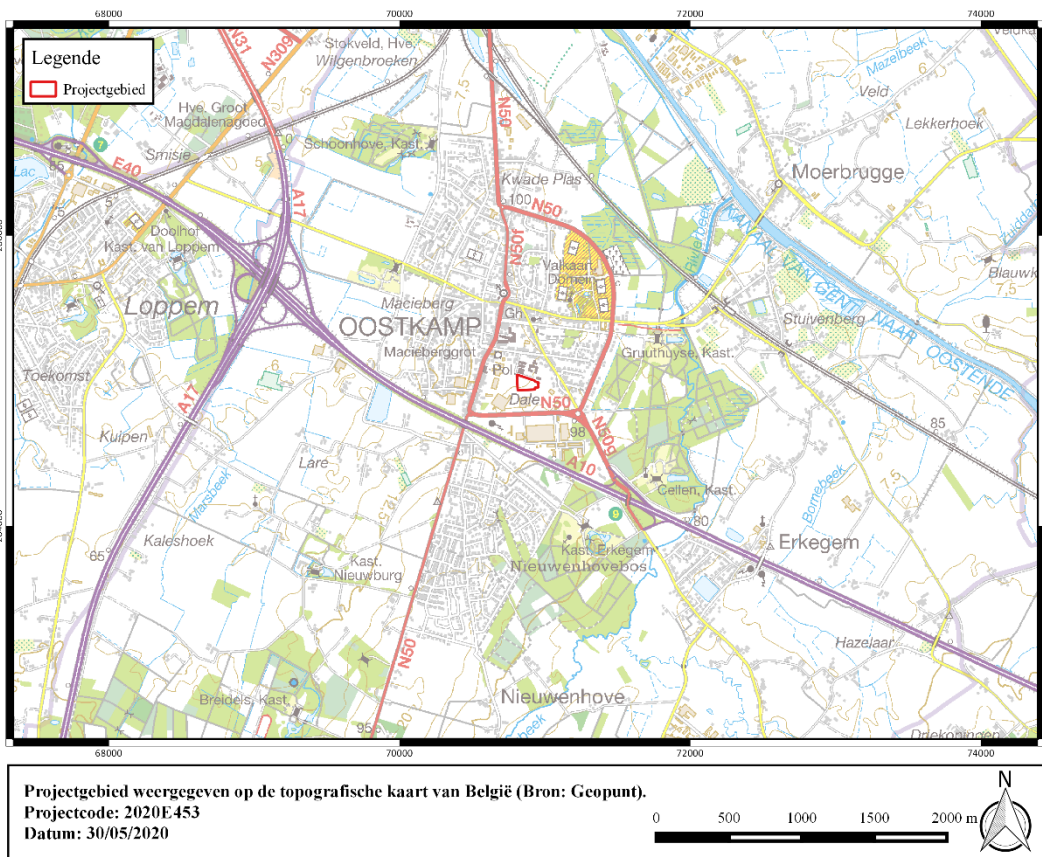
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Oostkamp
	Deelgemeente	/
	Postcode	8020
	Adres	Siemenslaan 5 8020 Oostkamp
	Toponiem	Siemenslaan 5
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	$X_{\min} = 70766$ $Y_{\min} = 204914$ $X_{\max} = 70977$ $Y_{\max} = 205061$
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Oostkamp, Afdeling 1, Sectie I, nr's: 615b, 613g Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Wouter Van Goidsenhoven (erkend archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Elke Ghyselbrecht (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn te bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan in een zone bestemd als industriegebied. Het onderzoeksterrein situeert zich noch binnen een vastgestelde archeologische zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 5000 m² of meer beslaat.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 1,11 ha; vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel economisch onwenselijk voorafgaand aan het aanvragen van de stedenbouwkundige vergunning. De opdrachtgever wenst het verkrijgen van de vergunning af te wachten.

Daarom wordt geadviseerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied Siemenslaan 5 Oostkamp werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart

1.3.3 Historische context en bekende archeologie

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed¹ geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare

¹ <https://cai.onroerenderfgoed.be/>

fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen zoals:

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstering van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971.²

² <http://www.geopunt.be/>

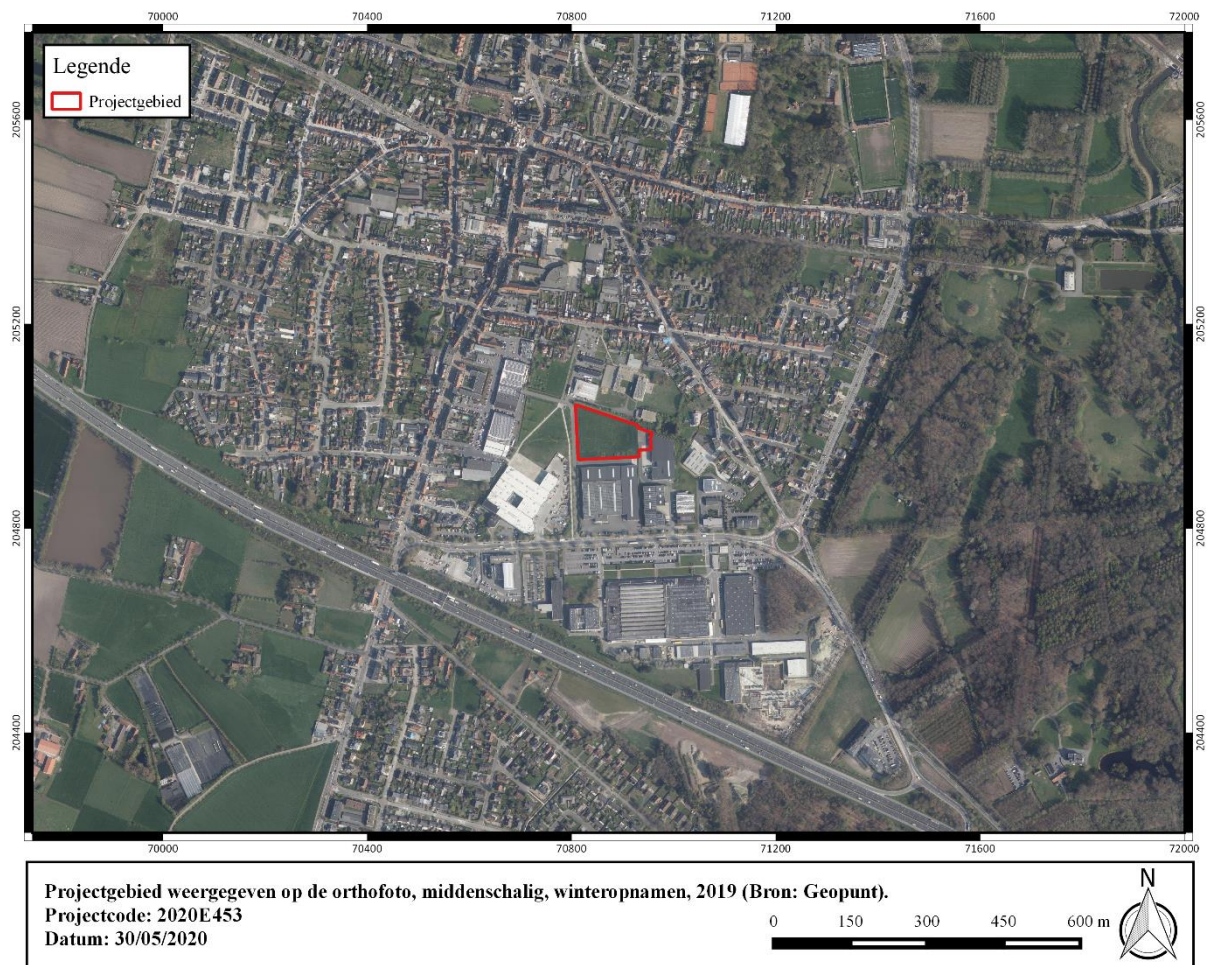

1.3.6 Introductie tot het projectgebied

1.3.6.1 Ruimtelijke situering

Het plangebied is gelegen in Oostkamp, in de provincie West-Vlaanderen. Oostkamp wordt ten noorden begrensd door de Brugse deelgemeenten Sint-Michiels en Assebroek, ten noordoosten en ten oosten door Beernem, ten zuiden door Hertsberge en Waardamme en ten westen door Loppem (Zedelgem).

Het plangebied is gelegen binnen het bedrijventerrein Siemenslaan, op ca. 550 meter ten zuiden van de dorpskern.

Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2 Geplande werken

1.3.6.2.1 Bestaande toestand

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt ca. 1,11 ha. In het oostelijk deel van het terrein is een zone van ca. 970 m² verhard. Het overige deel van het terrein bestaat uit braakliggend weiland.

Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

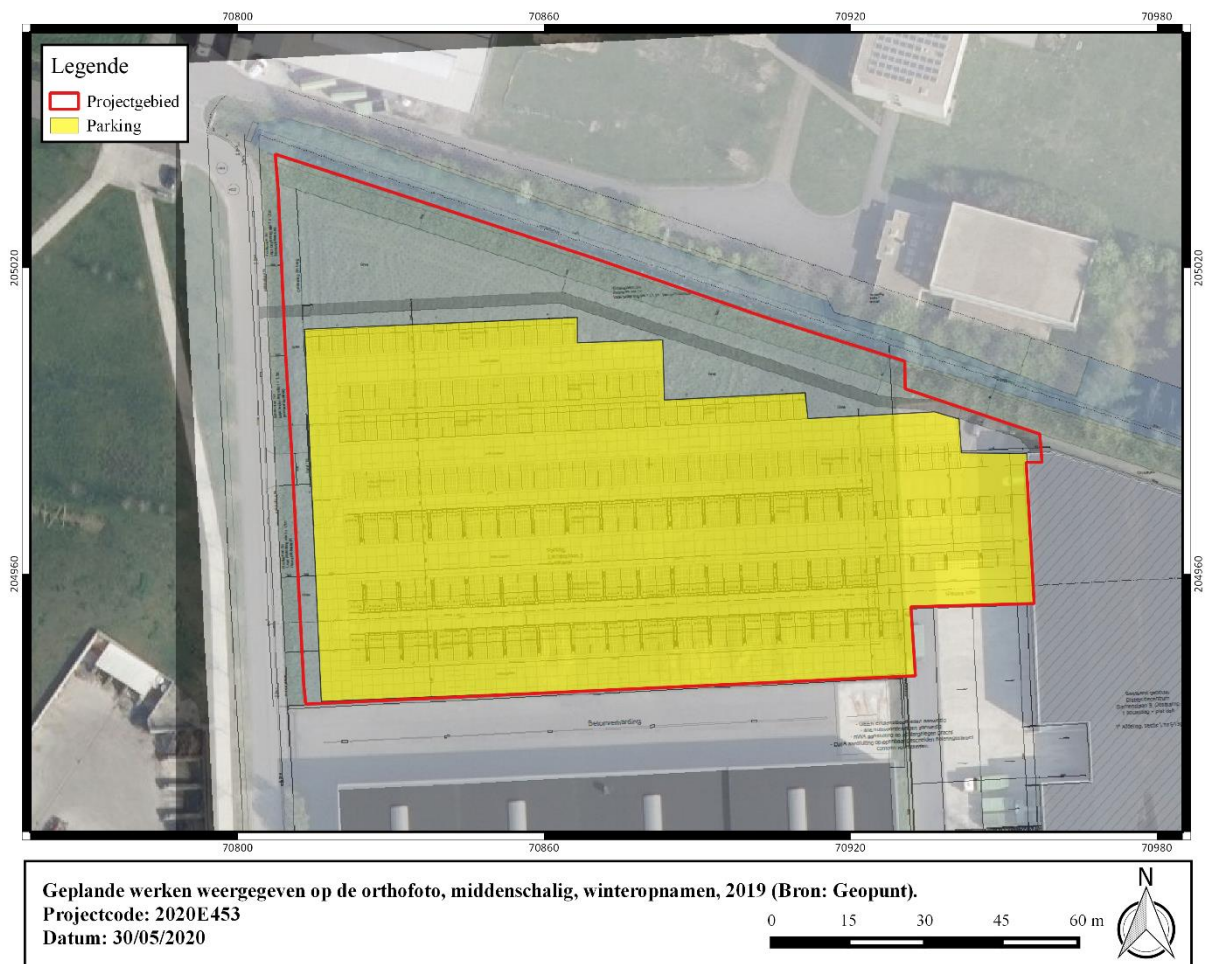

Figuur 5: Huidige toestand van het plangebied (©Google Streetview).

1.3.6.2.2 Ontworpen toestand

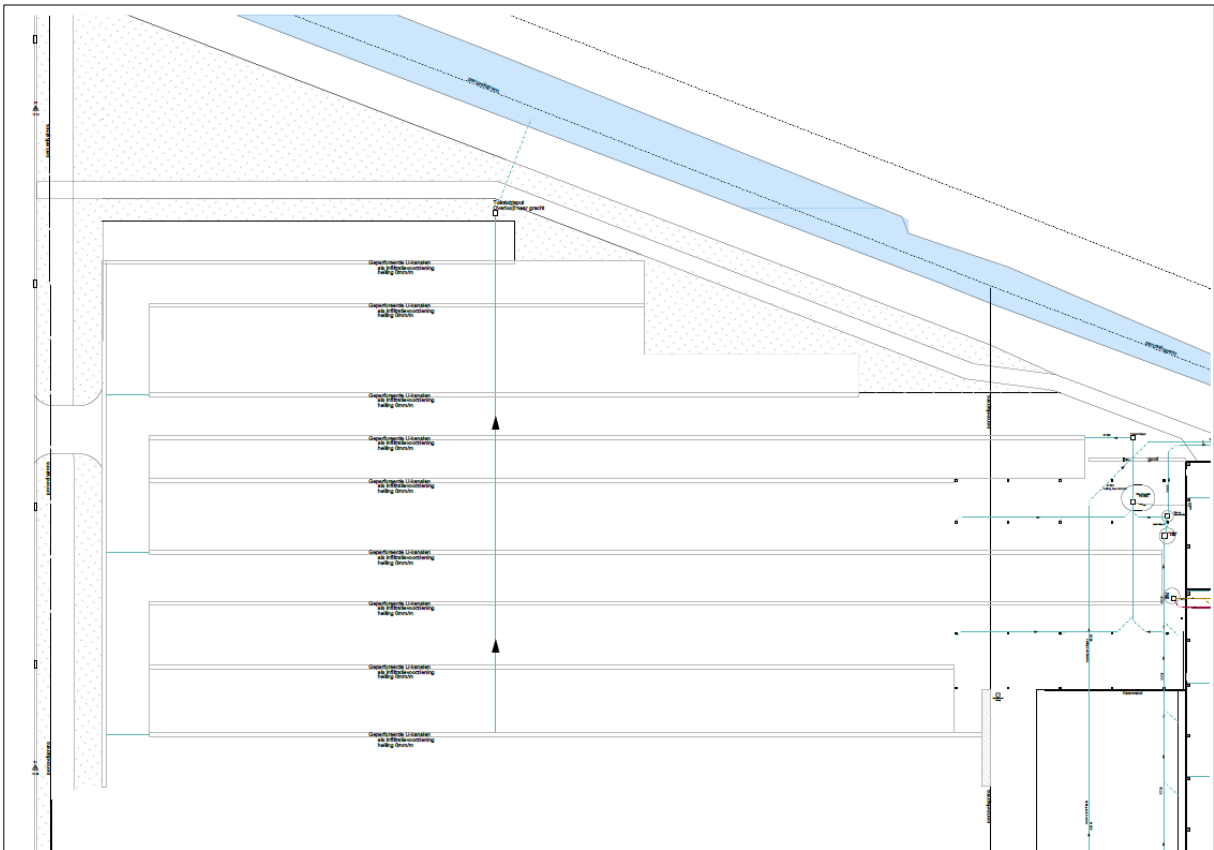
De opdrachtgever plant eerst de uitbraak van de bestaande verharding binnen de projectgrenzen, gevolgd door de realisatie van een nieuwe parkeergelegenheid van ca. 8390 m². De nieuwe nulpas van de parking zal zich situeren op een hoogte van 10.04 m TAW. In het oostelijk deel van het plangebied zal de parking overdekt zijn door een luifel. Deze luifel wordt gefundeerd door middel van paalfunderingen waarvan de diepte nog te bepalen is door ingenieursstudie. Ten noorden van de parking wordt een nieuw west-oost georiënteerd pad aangelegd over een oppervlakte van ca. 340 m². Over de rest van het terrein wordt nieuwe vegetatie gerealiseerd.

Voor de nieuwe verharding (parking en paadje) dient een bodemingreep gerekend te worden van ca. 65 cm-mv, voor de aanleg van de groenzone zal de bodemingreep ca. 30 cm-mv bedragen. In functie van de geplande ontwikkeling dient tevens nieuwe riolering aangelegd te worden. Deze riolering wordt aangelegd tot op een diepte van ca. 1 m-mv. Hiertoe wordt een sleuf uitgegraven van ca. 50 cm breed. De riolering zal aansluiten op een aantal putten die worden aangelegd tot een diepte van ca. 2 m-mv. Over de breedte van het terrein worden parallelle west-oost georiënteerde U-kanalen uitgegraven in functie van infiltratie.

Figuur 6: Geplande werken weergegeven op de orthofoto, middenschallig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

Figuur 7: Locatie rioleringen, U-kanalen en putten (bron: opdrachtgever).

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.4.1 Fysisch geografische en geologische situatie

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.

<i>Bron</i>	<i>Informatie</i>
Landschappelijke situering	Zandstreek buiten de Vlaamse Vallei
Tertiair	Lid van Beernem (Formatie van Aalter).
Quartair	Type 3
Bodemtypes	w-Sdh, w-Sch
Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen	9.9 – 10.2 m TAW
Hydrografie	Bekken van de Brugse Polders, deelbekken Kerkebeek.

1.4.1.1 Landschappelijke situering

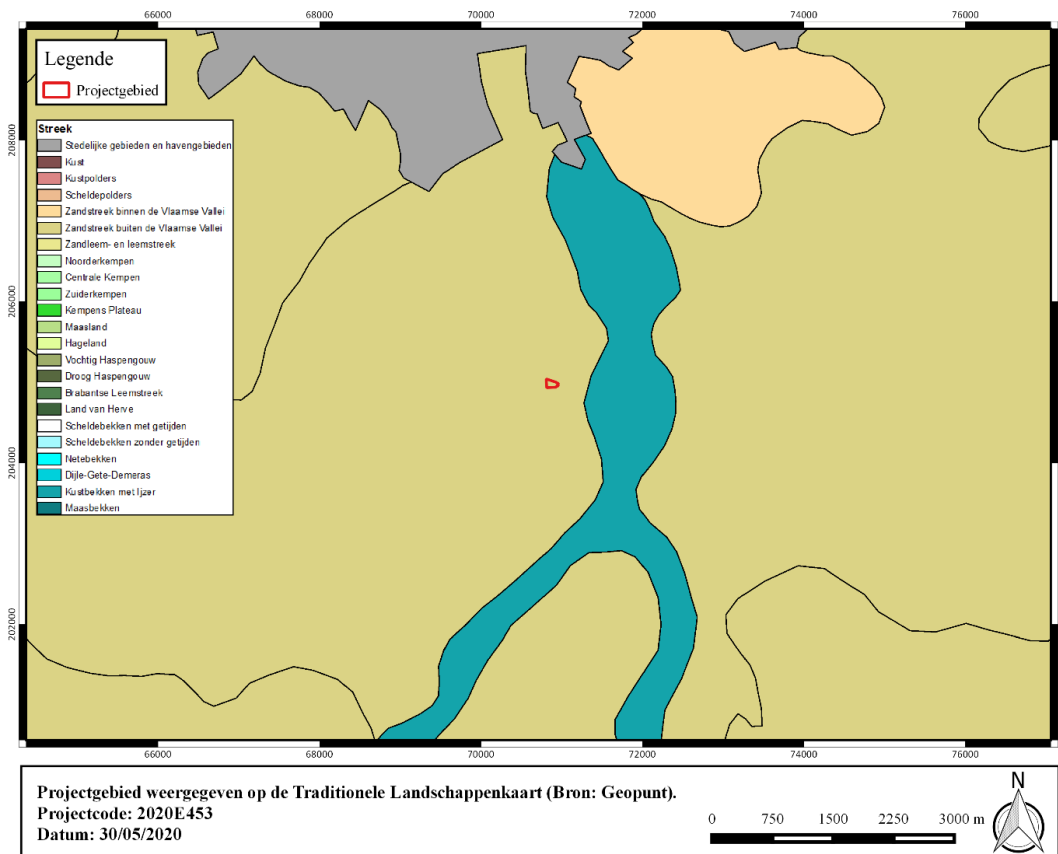
De Traditionele Landschappenkaart lokaliseert het plangebied in de zandstreek buiten de Vlaamse Vallei.

Het terrein situeert zich op een noordelijke uitloper van het plateau van Wijnendale. Deze uitloper is afgesneden van de rest van het plateau door de beekvalleien van de Lijsterbeek en de Rivierbeek/Hertsbergebeek. Het plangebied situeert zich op de noordoostelijke flank van deze uitloper, op de overgang richting het Brugse Dallandschap. Precies ten zuiden van het plangebied is een depressie waar te nemen. Mogelijk liep de beekvallei van de Lijsterbeek oorspronkelijk verder tot langsheen de zuidzijde van het plangebied. De waterloop precies ten noorden van het plangebied is recenter uitgegraven.

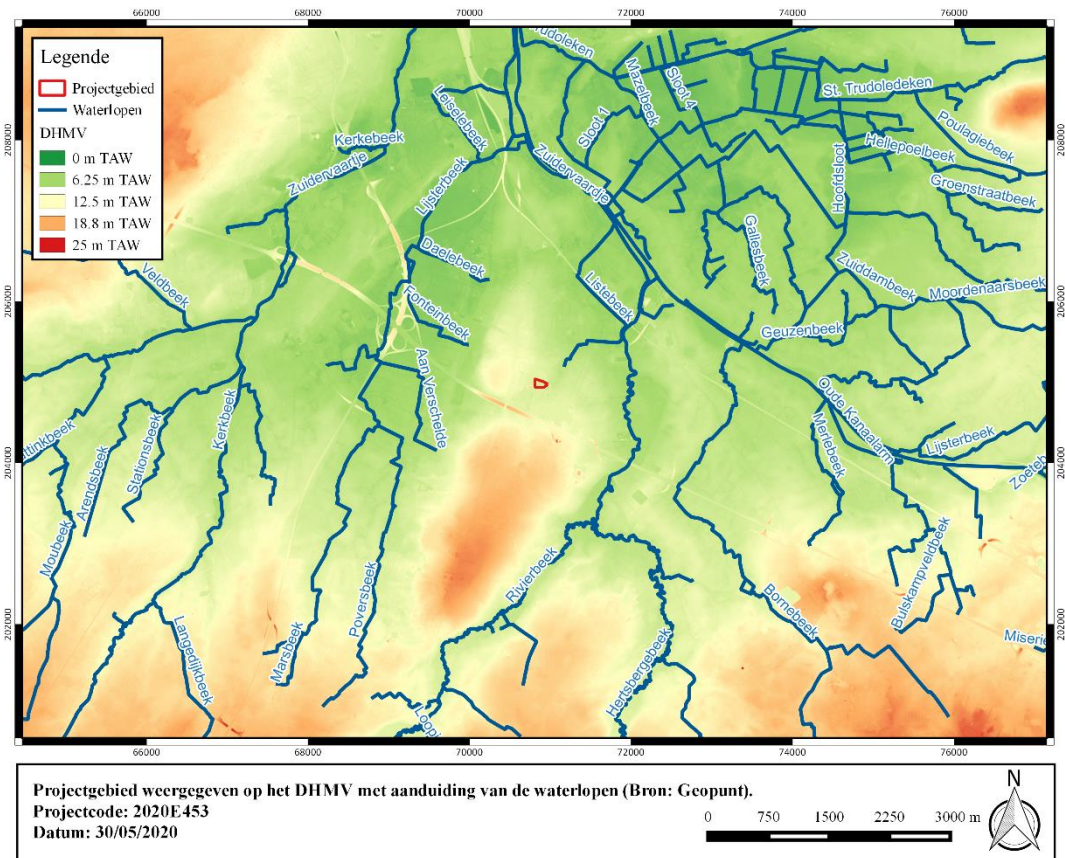
Het terrein is gelegen op een hoogte van ca. 9.9 – 10.2 m TAW en kent een relatief vlak verloop. Het centrale en meest oostelijk deel van het plangebied zijn wel iets lager gelegen dan het omliggende terrein.

Hydrografisch is het plangebied gelegen binnen het Bekken van de Brugse Polders, deelbekken Kerkebeek.

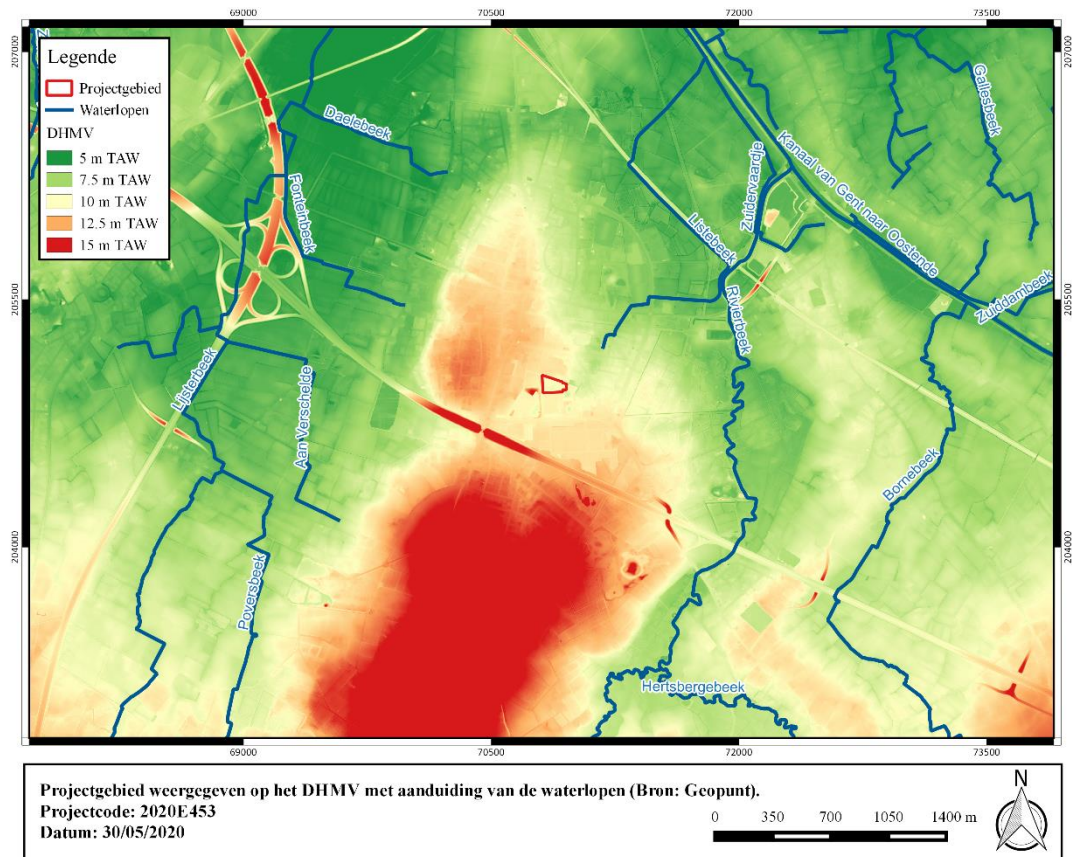
De ligging op een hogere rug, geflankeerd door beekvalleien moet een zekere aantrekkingskracht hebben gehad op rondtrekkende gemeenschappen jager verzamelaars.

Figuur 8: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

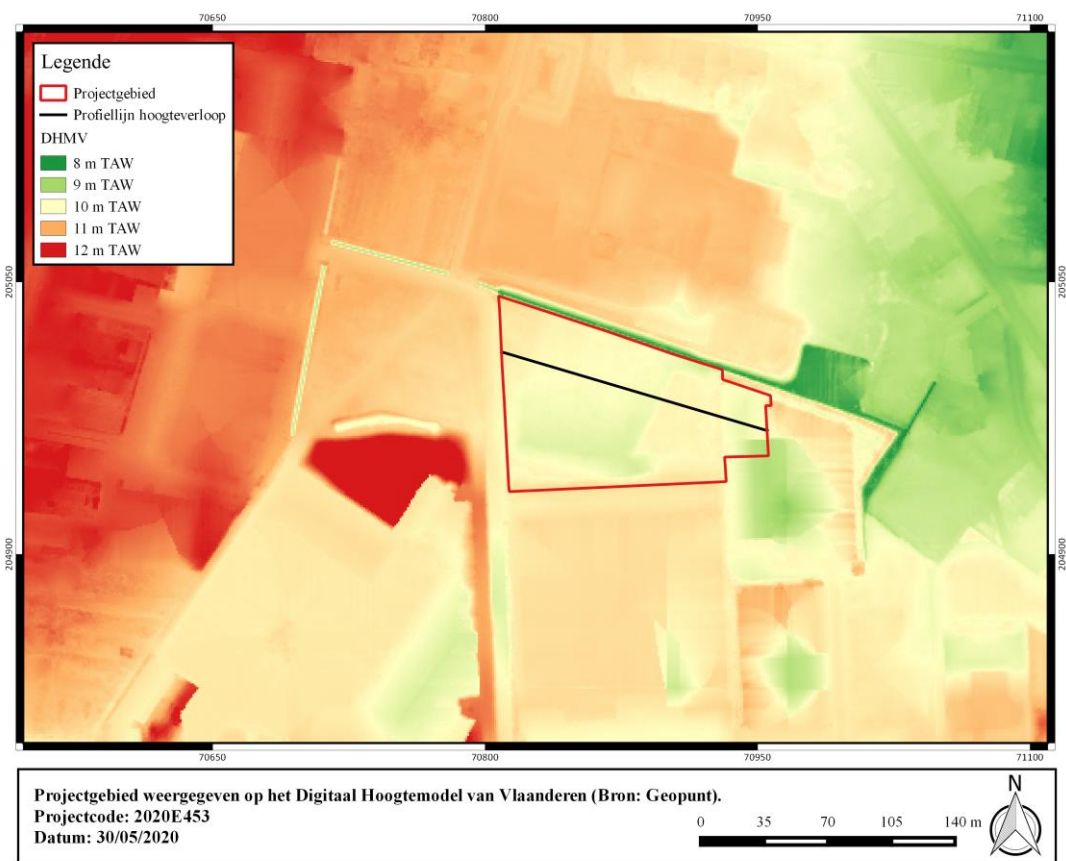

Figuur 9: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).

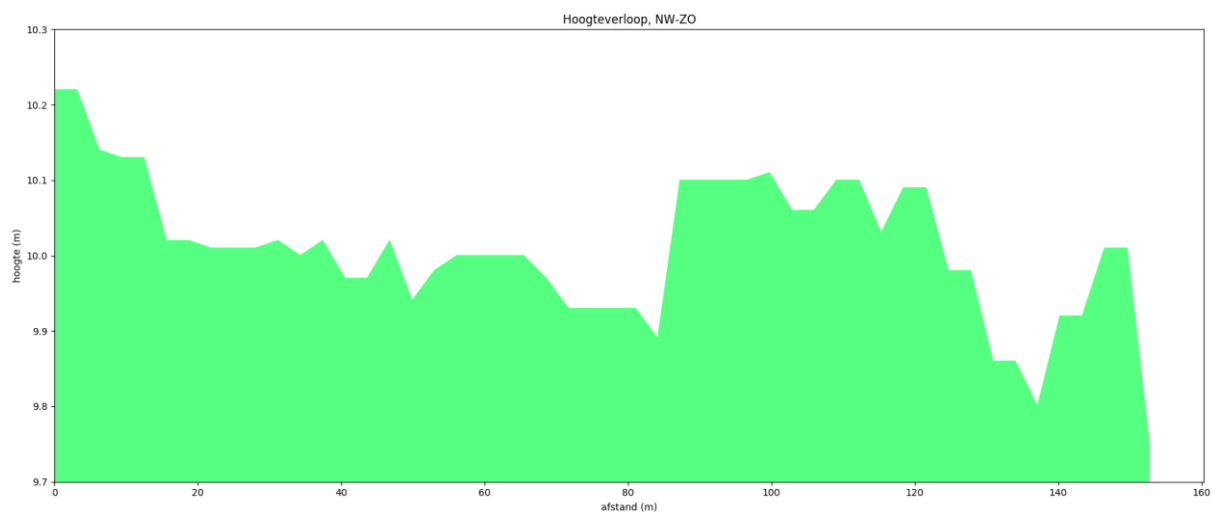

Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).

Figuur 11: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

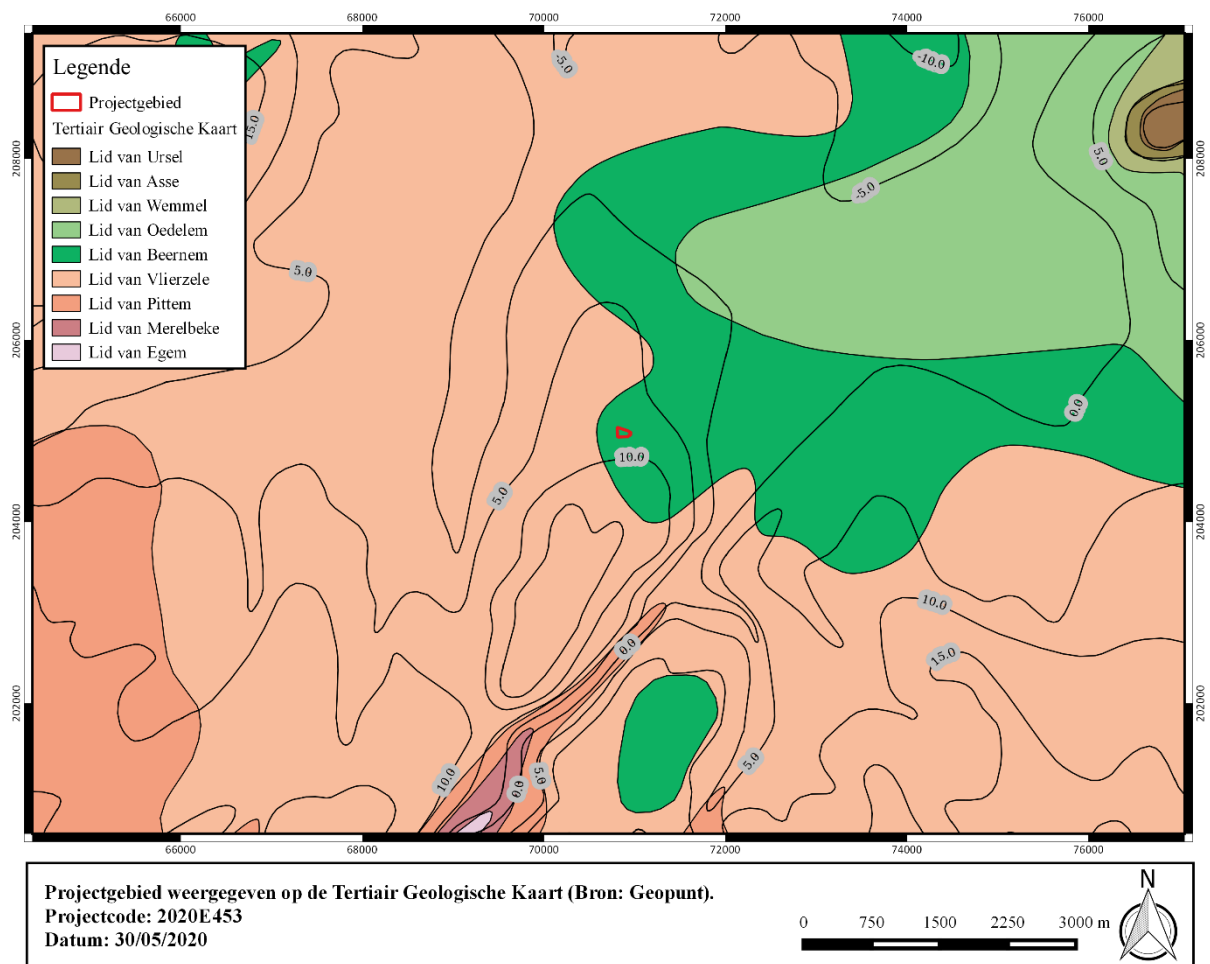

Figuur 12: Hoogteverloop, NW-ZO (Bron: Geopunt).

1.4.1.2 Tertiaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het **Lid van Beernem (Formatie van Aalter)**. De Formatie van Aalter bestaat voornamelijk uit ondiep-mariene of kustnabije zandige sedimenten en komt enkel voor in het noordoosten van West-Vlaanderen en het noordwesten van Oost-Vlaanderen.

Het Lid van Beernem bestaat uit een licht-glaucaniet- en glimmerhoudend fijn kleiig zand met fijnzandige kleibandjes en zeer veel dunne zandsteenbankjes (veldsteen). Dit lid werd afgezet onder lagunaire of wadden-omstandigheden.

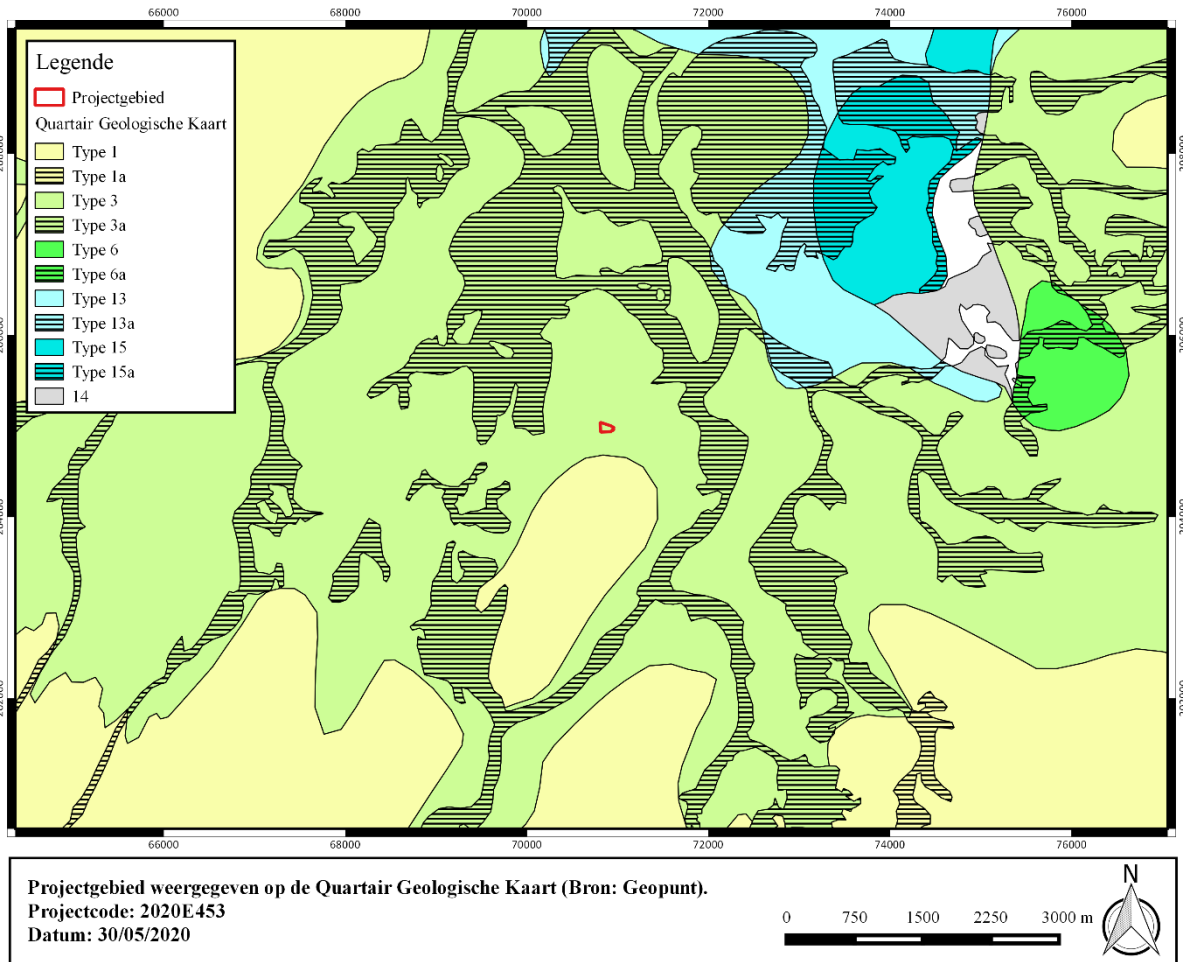

Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.3 Quartaire lithostratigrafie

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 3**. Dit type bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zandleem tot leem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen bevatten van het Quartair.

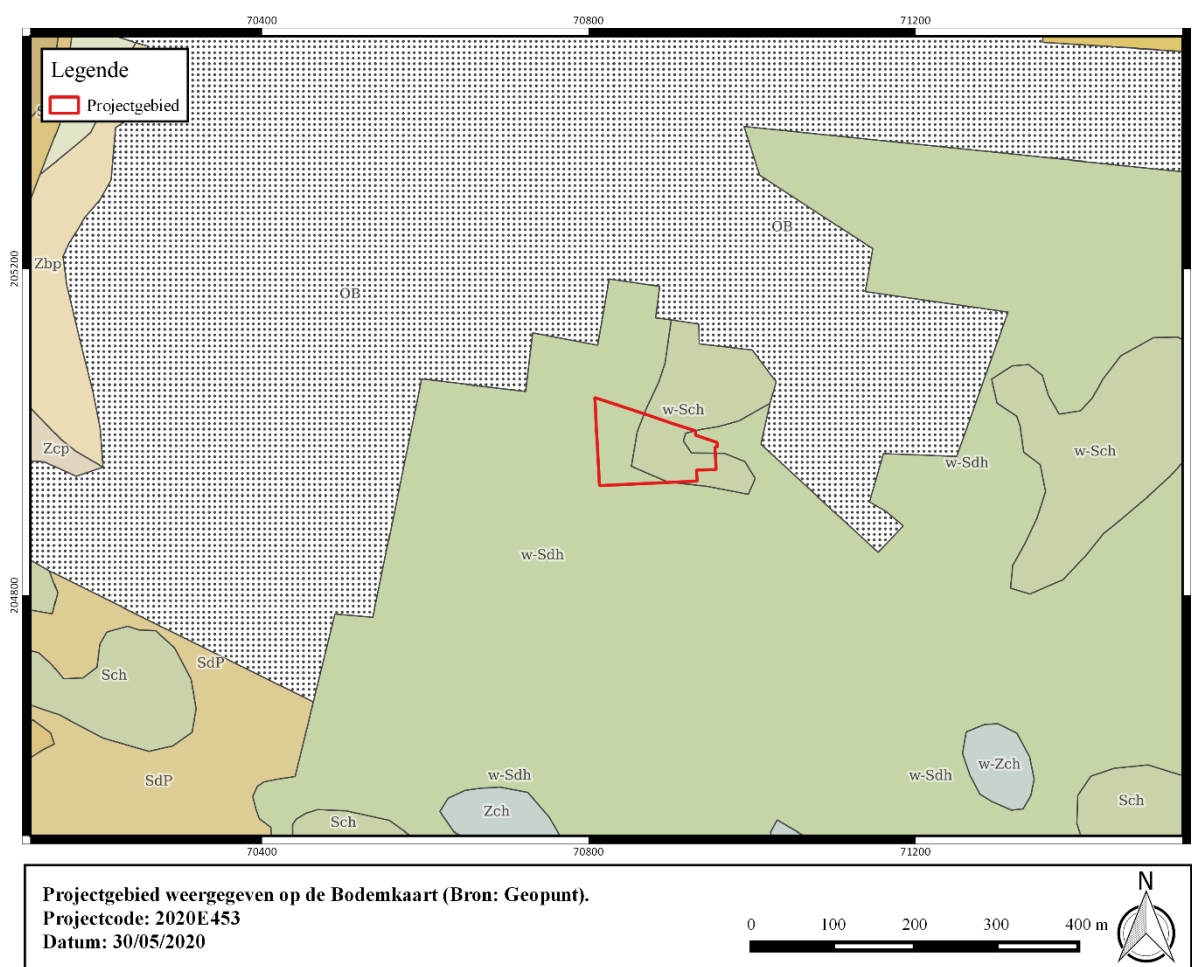
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.4 Bodenvormingsprocessen

De bodemkaart geeft ter hoogte van het onderzoeksgebied een Postpodzol weer, waarbij de oorspronkelijke bodemontwikkeling is herwerkt. Lokaal kan echter niet uitgesloten worden dat het bodemprofiel nog is bewaard.

Het bodemtype **W-Sdh** is een matig nat, matig gleyig, lemige zandbodem met verbrokkelde ijzer en/of humus B-horizont. Deze matig natte Postpodzol heeft een bouwlaag (Ap) die goed humeus is, gehomogeniseerd en 30-50 cm dik. Ingevolge oplossingsverschijnselen van de Podzol B, maar vooral door uitdelven en afvoeren van het verharde benedendeel van de Podzol B is deze horizont op veel plaatsen bijna volledig verdwenen. De roestverschijnselen, soms moeilijk waarneembaar in de Podzol B beginnen normaal tussen 40 en 60 cm diepte.

Het bodemtype **W-Sch** is een matig droge, zwak gleyige lemige zandbodem met verbrokkelde ijzer en/of humus B-horizont. De klei/het zand komt voor op geringe of matige diepte. De drie kaarteenheden ScG, Sch en ScP werden gebruikt om Postpodzolgebieden aan te duiden. De drie eenheden hebben een uniform, homogeen Ap horizont minstens 30 cm dik en zijn donkergrijs van kleur. Daaronder komen meestal resten voor van de verbrokkelde Podzol B welke meestal overgaan in een sterk gevlekte verbrokkelde textuur B waarin de roestverschijnselen voorkomen tussen 60 en 90 cm.

Figuur 15: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

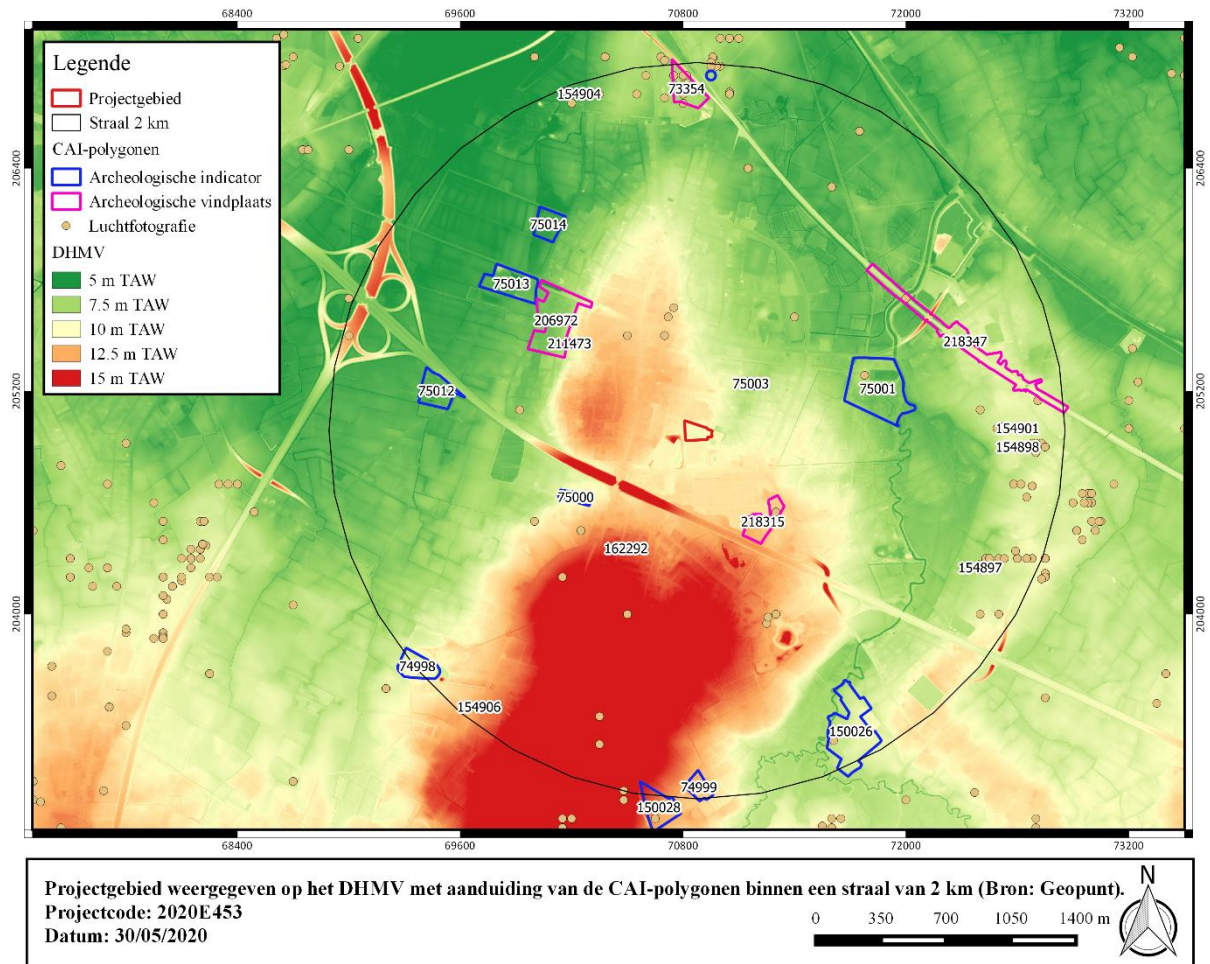

1.4.2 Historische en archeologische voorkennis

1.4.2.1 Overzicht van de gekende archeologische waarden

Ter hoogte van het onderzoeksgebied zijn geen archeologische vindplaatsen gekend. Onderzoek in de ruime omgeving wijst op reeds op menselijke aanwezigheid sinds de steentijden. Ten noorden van het onderzoeksgebied, ter hoogte van bedrijventerrein 't Zwart Gat werden bewoningssporen uit de late ijzertijd en volle middeleeuwen aangesneden. Ook werden er indicaties waargenomen voor menselijke aanwezigheid tijdens de volle middeleeuwen. Ten noordwesten van het huidige onderzoeksgebied, aan de Fabiolalaan, werden eveneens resten van bewoning tijdens de late ijzertijd en vroege middeleeuwen in kaart gebracht. Daarnaast werden er zowel tijdens het proefsleuvenonderzoek en het vlakdekkend onderzoek artefacten uit de steentijden gerecupereerd. Bij onderzoek langs de spoorweg, ten noordwesten van het onderzoeksgebied, zijn enkele sporen aangesneden die wijzen op bewoning tijdens de middeleeuwen. Naast deze sporen van bewoning wijzen waarnemingen bij verschillende onderzoeken op de aanwezigheid van een rabatten-systeem of beddenbouw, hetgeen niet hoeft te verbazen gezien de cartografische gegevens. Naast deze sporen van bewoning of andere activiteiten zijn meerdere indicatoren opgenomen op het kaartblad van de CAI. Enerzijds betreft dit cartografische indicatoren van laatmiddeleeuwse sites met walgracht en anderzijds structuren die zijn herkend door middel van luchtfotografische prospectie. Enkele van de cirkelvormige structuren worden als grafmonumenten uit de bronstijd geïnterpreteerd.

Concreet dient op basis van de beschikbare gegevens uitgegaan te worden van een trefkans inzake onroerend erfgoed. De verwachting bestaat uit zowel artefactenconcentraties en resten van bewoning, begraving of andere activiteiten in de vorm van bodemsporen.

Figuur 16: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI-polygonen binnen een straal van 2 km (Bron: Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

73354	<p>Luchtfotografie (1990) – Mechanische prospectie (1994) – Opgraving (1994); NK: 15 meter</p> <p>Bronstijd: Luchtfotografische prospecties namen een aantal omvangrijke circulaire sporen waar, die vermoedelijk in verband te brengen zijn met monumentale grafstructuren uit de bronstijd. Mogelijk gaat het hier om resten van een iets bescheidener grafheuvel.</p> <p>Late IJzertijd: paalgaten van vierpostenspiekertjes (2 op 2 m) en een zespostenconstructie (3 op 2 m), greppels en kuilen. De algemene spreiding van de sporen laat vermoeden dat de eigenlijke kern van de nederzetting buiten het opgravingsterrein moet gezocht worden. – In de opvulling van de depressie en aantal ondiepe structuren: geknikte profielen, ruw besmeten en gegladde buitenoppervlakken.</p> <p>Midden-Romeinse tijd: In de vulling: enkele scherfjes handgevormd aardewerk en kruikwaar waaronder een fragmentair bewaard meerledig oor. In vullingspakket van een jongere structuur een fragment van terra sigillata-schotel.</p>
-------	---

Volle middeleeuwen:

- Min of meer geïsoleerde ontginningshoeve ("Einzelhöfe"), bestaande uit een hoferf en twee bijerven. Het terrein bestaat uit een geheel van greppeltjes en grachten waarvan de diepere exemplaren niet enkel dienden als afbakening maar ook als afwateringskanalen. Er werden geen waterputten gevonden, maar wel een aanzet tot een poel. Het woonerf was volledig omgracht en is op te splitsen in 2 entiteiten, van elkaar gescheiden door een greppel.

Binnen de omgrachte zone:

- enkele verspreide paalgaten
- paalgaten van bijgebouwtjes (al dan voorafgegaan door oudere constructie)
- concentratie paalgaten die rechthoekig plan vormen, begrensd door een greppel: hoofdgebouw op plaats van vroegere vierpostenconstructie.

Het bijerf:

- diepe paalkuilen in verband te brengen met groot gebouw (11 m op meer dan 6 m) met 2 geaccentueerde toegangspartijen tegenover elkaar
- ertegenaan kleiner gebouw met in zuidwestelijke hoek complex van 2 of meer haaks op elkaar ingeplante grachtjes
- het grote gebouw werd vervangen door een constructie met rechthoekig plan.
- Naast een strijkglasfragment en brokstukken van maalstenen in zgn. basaltlava uit Eifelgebied, werd aardewerk gevonden, behorende tot 134 verschillende recipiënten. Het importaardewerk is in de minderheid, het gaat voornamelijk om reducerend gebakken aardewerk.

Vermeldenswaardig:

- o fragment van een rijkversierde kan van Artesisch-Picardische herkomst
- o één manchetvormige rand, vermoedelijk van een tuitpot
- o aardewerk: vooral lokale grijze waar, maar ook lokale rode waar, roodbeschilderde waar, blauwgrijze waar, Maaslandse waar en Artesisch-Picardische waar
- o strijkglasfragment
- o brokstukken van maalstenen in zgn. basaltlava uit Eifelgebied

Onbepaald: Lineaire sporen, verkleuringen en vormeloze vlekken van uiteenlopende grootte. Bij verscheidene sporen viel op te maken dat het om

	<p>vroegere perceelsgrachten ging. In de meeste gevallen liet het oude cartografisch materiaal, noch de geschreven bronnen, klaarheid over de aard. Buiten de onderzoekszone werden deze sporen niet onderzocht.</p> <p>Bron: Bourgeois, J., Bourgeois, I. & Cherretté, B. 2003: Bronze Age and Iron Age settlements in Belgium. An overview In: Bourgeois, J., Bourgeois, I & Cherretté, B. (eds.), Bronze Age and Iron Age Communities in North-Western Europe, 175-299; HOLLEVOET Y. 1995, Opgraven in 't Zwarte Gat. Een landelijke bewoningskern uit de volle middeleeuwen te Oostkamp (prov. West-Vlaanderen), in: Archeologie in Vlaanderen, IV, p.205-217.</p>
162292	<p>Controle van werken (1998); NK: 15 m</p> <p>Steentijd: vuurstenen schrabber.</p>
206972	<p>Mechanische prospectie (2013); NK: 15 meter</p> <p>Steentijd: eindschabber</p> <p>Romeinse tijd: in de oostelijke zone cluster van paalsporen, waarin mogelijk een gebouwplattegrond te herkennen is. Enkel 1 spoor leverde een fragment van bouwmateriaal op.</p> <p>Middeleeuwen: greppels en grachten</p> <p>Bron: Van der Kelen A., Reyns N. 2013: Archeologisch vooronderzoek Oostkamp-Fabiolalaan, Rapporten All-Archeo bvba 198, Bornem.</p>
211473	<p>Opgraving (2014); NK: 15 meter</p> <p>Steentijd: hielschabber en eindschabber</p> <p>Late ijzertijd: paalkuilen en enkele kuilen. Eén gebouwplattegrond. Natuurlijke depressie waarop pollenonderzoek kon uitgevoerd worden. Dit geeft het beeld van een sterk beboste omgeving vóór de bewoning.</p> <p>Vroege middeleeuwen: kuilen en paalkuilen. houtskoolconcentraties en metaalslakken lijken te wijzen op metaalproductie. - enkele kuilen worden geïnterpreteerd als houtskoolmeilers, type Grubenmeier.</p> <p>Nieuwe tijd: greppelsystemen</p> <p>Bron: Beke F. (red.) 2015: Archeologisch onderzoek Oostkamp, Fabiolalaan. Landschap en bewoning uit de late ijzertijd en vroegmiddeleeuwse metaalproductie, Ruben Willaert rapport 77, Sijsele.</p>
218315	<p>Mechanische prospectie (2017); NK: 15 m</p> <p>18de eeuw: geïsoleerde sporen, rabatten.</p>
218347	<p>Mechanische prospectie – Boring (2017); NK: 15 meter</p>

	<p>Steentijd: 2 chips werden in 2 van de 98 verkennende archeologische boringen aangetroffen. Uit 19 waarderende archeologische boringen konden echter slechts enkele chips gerecupereerd worden die bovendien waarschijnlijk van natuurlijke oorsprong waren.</p> <p>Middeleeuwen: Een aantal kuilen en greppels die middeleeuws aardewerk bevatten en te linken zijn met activiteiten van beddenbouw. Daarnaast nog een geïsoleerde kuil en 2 greppels.</p> <p>Bron: https://id.erfgoed.net/archeologie/notas/5897</p>
--	--

II. Archeologische indicatoren

Historisch-cartografische en iconografische data

74998	<p>Indicator cartografie; NK: 15 m</p> <p>Late middeleeuwen: op de Grote Kaart van het Brugse Vrije van Pieter Pourbus (1561-1571), gekopieerd door Pieter Claeissens (1601), wordt een omwald domein weergegeven toegankelijk via een poort, rechtover de huidige Edestraat. De oostkant van het domein is duidelijk ingenomen door een kasteel met (enkele ?) toren(s) en de westkant door andere bebouwing, het neerhof, waarvan de configuratie onduidelijk is. Beide delen zijn gescheiden door een gracht. Het domein wordt voor het eerst vermeld in 1300. In 1428 wordt op het domein een buitenverblijf gebouwd (de noordoostelijke toren dateert van deze eerste bouwfase). Ca. 1665 wordt het kasteel verbouwd.</p>
74999	<p>Indicator cartografie; NK: 15 m</p> <p>Late middeleeuwen: site met walgracht</p>
75000	<p>Indicator cartografie; NK: 15 m</p> <p>Late middeleeuwen: site met walgracht</p>
75001	<p>Indicator cartografie; NK: 15 m</p> <p>Volle middeleeuwen: Gruuthusekasteel</p>
75003	<p>Indicator cartografie; NK: 15 m</p> <p>Late middeleeuwen: site met walgracht</p>
75012	<p>Indicator cartografie; NK: 15 m</p> <p>Late middeleeuwen: site met walgracht. De hoeve zou reeds vermeld worden in 1338 als "Jhan Groene Caes hofstede". Afgebeeld op de Grote Kaart van het Brugse Vrije van Pieter Pourbus (1561-1571), gekopieerd door Pieter Claeissens (1601). Huidige configuratie zoals afgebeeld in 1743.</p>

75013	Indicator cartografie; NK: 15 m Late middeleeuwen: site met walgracht. Voor het eerst vermeld in de 2de helft van de 17de eeuw. Huidig uitzicht van het kasteel dateert van 1906.
75014	Indicator cartografie; NK: 15 m Late middeleeuwen: site met walgracht. Hoeve voor het eerst vermeld in een schenkingsakte uit 1237. Huidige gebouwenconfiguratie gaat terug tot 1743.

Luchtfotografie

150026	Indicator luchtfotografie; NK: 150 meter Oude landweg, kavelding en kuilen
150028	Indicator luchtfotografie; NK: 150 meter Rechthoekig spoor (onbetrouwbaar)
154897	Indicator luchtfotografie; NK: 150 meter Circulaire structuur: grafheuvel
154898	Indicator luchtfotografie; NK: 150 meter Circulaire structuur: grafheuvel
154899	Indicator luchtfotografie; NK: 150 meter Circulaire structuur: grafheuvel
154901	Indicator luchtfotografie; NK: 150 meter Circulaire structuur: grafheuvel
154902	Indicator luchtfotografie; NK: 150 meter Circulaire structuur: grafheuvel
154904	Indicator luchtfotografie; NK: 150 meter Circulaire structuur: grafheuvel
154906	Indicator luchtfotografie; NK: 150 meter Circulaire structuur: grafheuvel

1.4.2.2 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

De eerste vermelding van Oostkamp is als Orscamp in een document van 1080 waarin de stichtingsakte van het Brugse kapittel van Sint-Donaas van het jaar 961 wordt vermeld. Vijf van de 13 heerlijkheden van het Brugse Vrije strekten zich gedeeltelijk uit op het huidige grondgebied van Oostkamp. De oudste vermeldingen van een kerkgebouw te Oostkamp dateren van de 10de-11de eeuw.

In de loop van de 13^e en de 14^e eeuw onderneemt Brugge verscheidene pogingen om de verzanding van de Zvingeul tegen te gaan en de verbinding met de zee te vrijwaren. Reeds in 1290 bestaan plannen voor de realisatie van een vaarverbinding tussen Brugge en Gent, waartoe men de Zuidleie (een meanderende beek komende van Hansbeke, en die via Moerbrugge-Brugge-Damme in het Zwin uitmondt) wil uitdiepen en uitgraven. Door oorlogen en onderlinge concurrentie tussen Gent en Brugge verlopen de werken traag. De stribbelingen tussen Gent en Brugge culminereren bij de Slag op het Beverhoutsveld in 1382. Uiteindelijk zou het nog tot de 17^e eeuw duren voor het kanaal Gent-Brugge wordt gegraven.

Na de Spaanse Successieoorlog en de installatie van het Oostenrijks Bewind kent Oostkamp een periode van relatieve welvaart. Vanaf de 2e helft van de 18e eeuw vaardigt de Oostenrijkse regering een gunstige belastingregel uit waardoor veel veldgebieden worden omgezet in landbouwgebieden en bosgebieden (voor houtproductie).

Gedurende WO I situeert Oostkamp zich binnen het Duitse hinterland. Oostkamp is met 5 vliegvelden één van de grootste concentraties Duitse vliegvelden in West-Vlaanderen. Er wordt een transpoor door de gemeente getrokken om het Duitse front te bevoorraden. Op de hoek van de Legeweg met de Koekoekstraat is een luchtverdedigingsbunker bewaard die werd gebruikt voor het opstellen van een zoeklicht voor vijandelijke vliegtuigen. Oostkamp wordt bevrijd in oktober 1918.

1.4.2.3 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

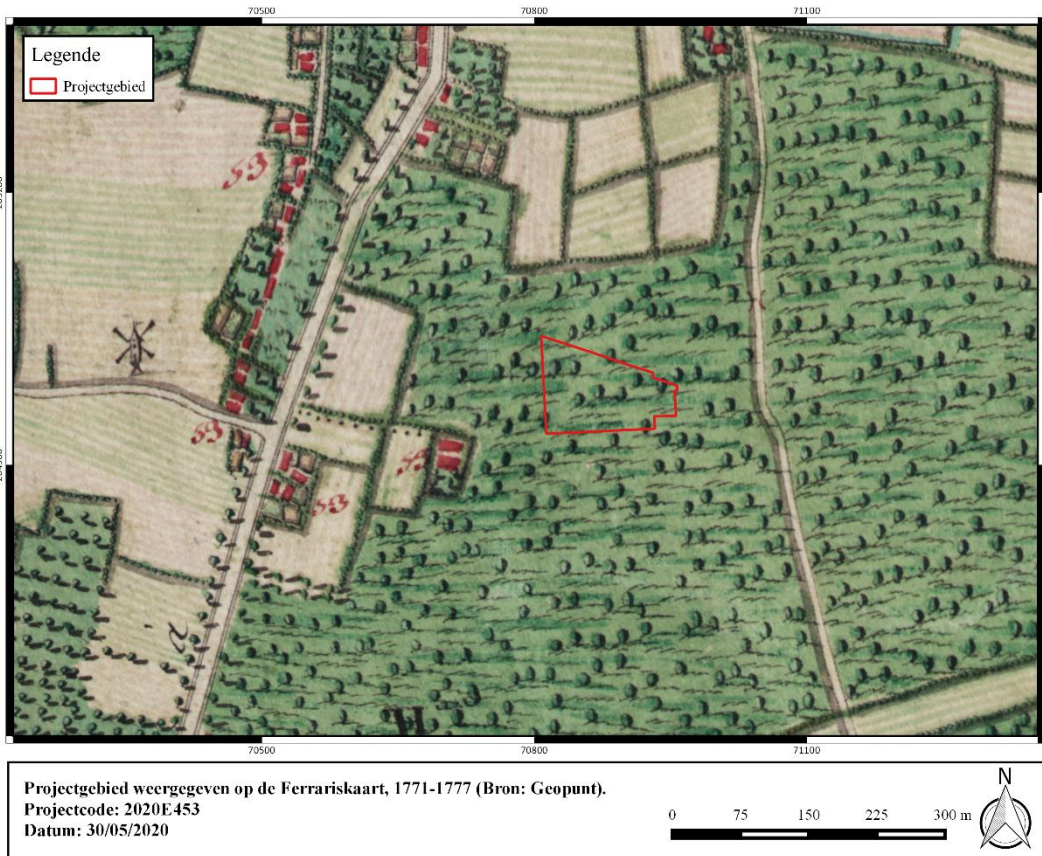
De Heraldische Kaart van het Brugse Vrije geeft geen bebouwing weer binnen de projectgrenzen. Vermoedelijk is het plangebied in deze periode in gebruik als veldgebied. Het verloop van de huidige Kortrijksestraat is reeds duidelijk waar te nemen.

De Ferrariskaart karteert het plangebied integraal als bosgebied. Vanaf de tweede helft van de 18^e eeuw vaardigt de Oostenrijkse regering een gunstige belastingsregel uit, waardoor veel veldgebieden op de meest vruchtbare plaatsen op korte termijn worden omgezet in landbouwgronden. Op de armere gronden worden omvangrijke bosarealen aangelegd in functie van de houtproductie. Deze bossen werden vermoedelijk aangelegd volgens een rabattensysteem.

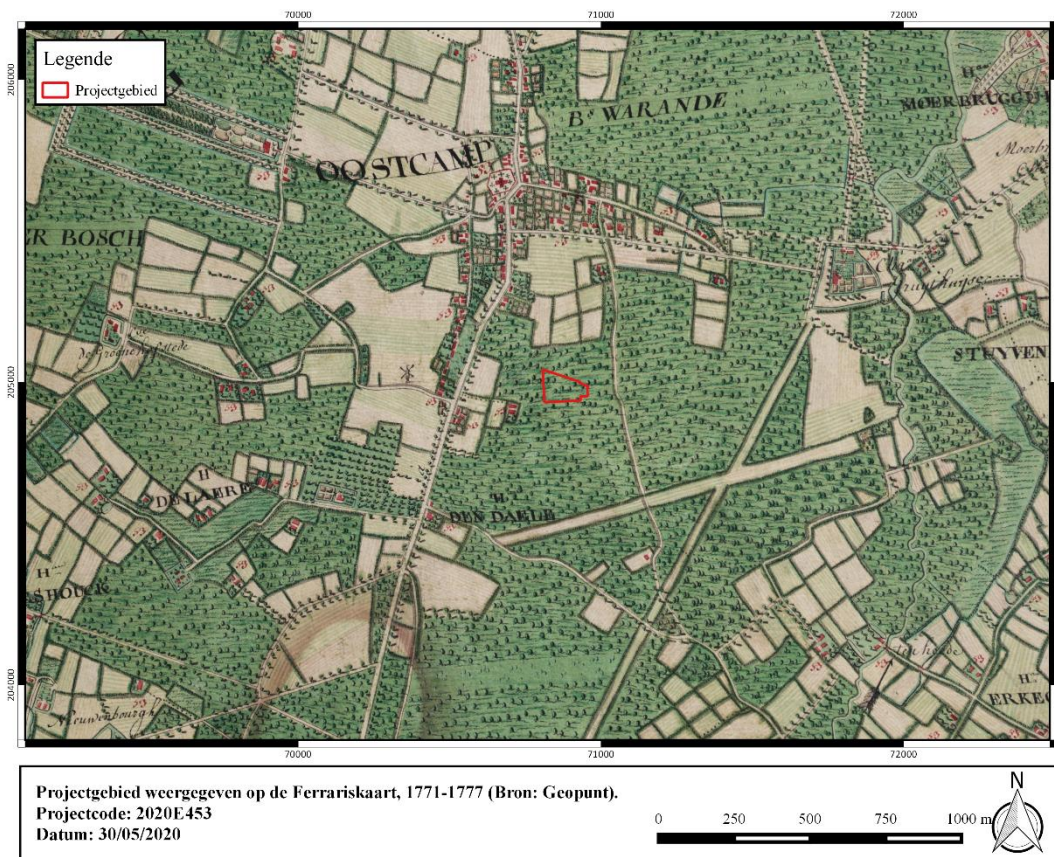
Ook de 19^e-eeuwse bronnen geven geen bebouwing weer binnen de projectgrenzen. Op de Poppkaart is wel te zien dat het plangebied aangesneden wordt door een noord-zuid georiënteerde weg. Vermoedelijk is dit een voormalig pad voor het transport van hout. De Vandermaelenkaart geeft geen bos weer binnen de projectgrenzen, wat doet vermoeden dat het bosareaal binnen de projectgrenzen toen reeds gerooid was.

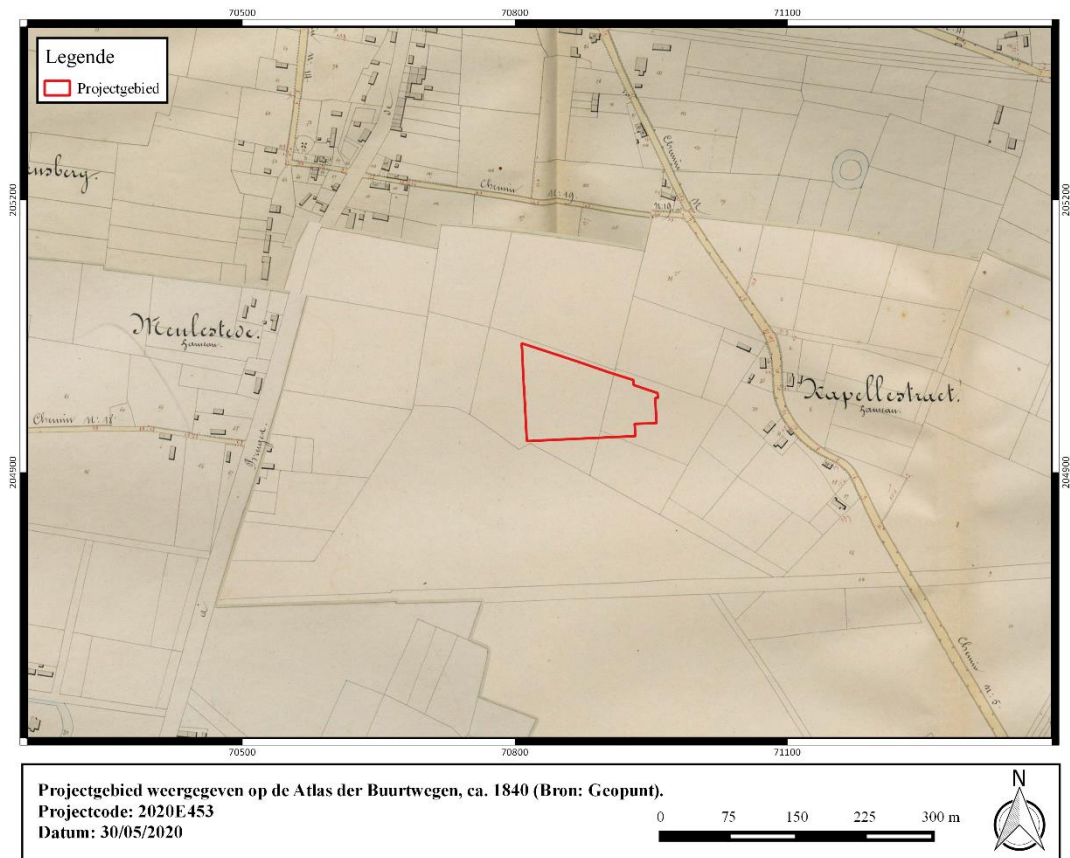
Figuur 17: Projectgebied bij benadering weergegeven op de Heraldische Kaart van het Brugse Vrije, 1597 (Bron: Kaartenhuis Brugge).

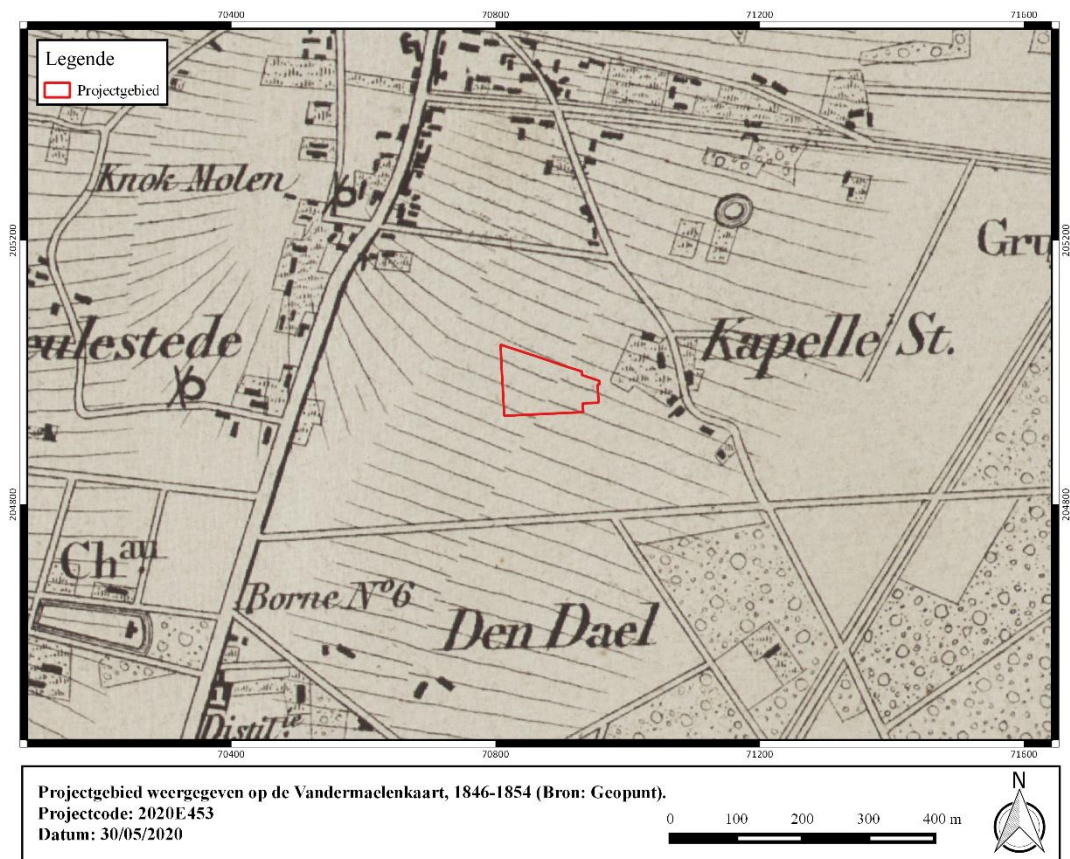
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

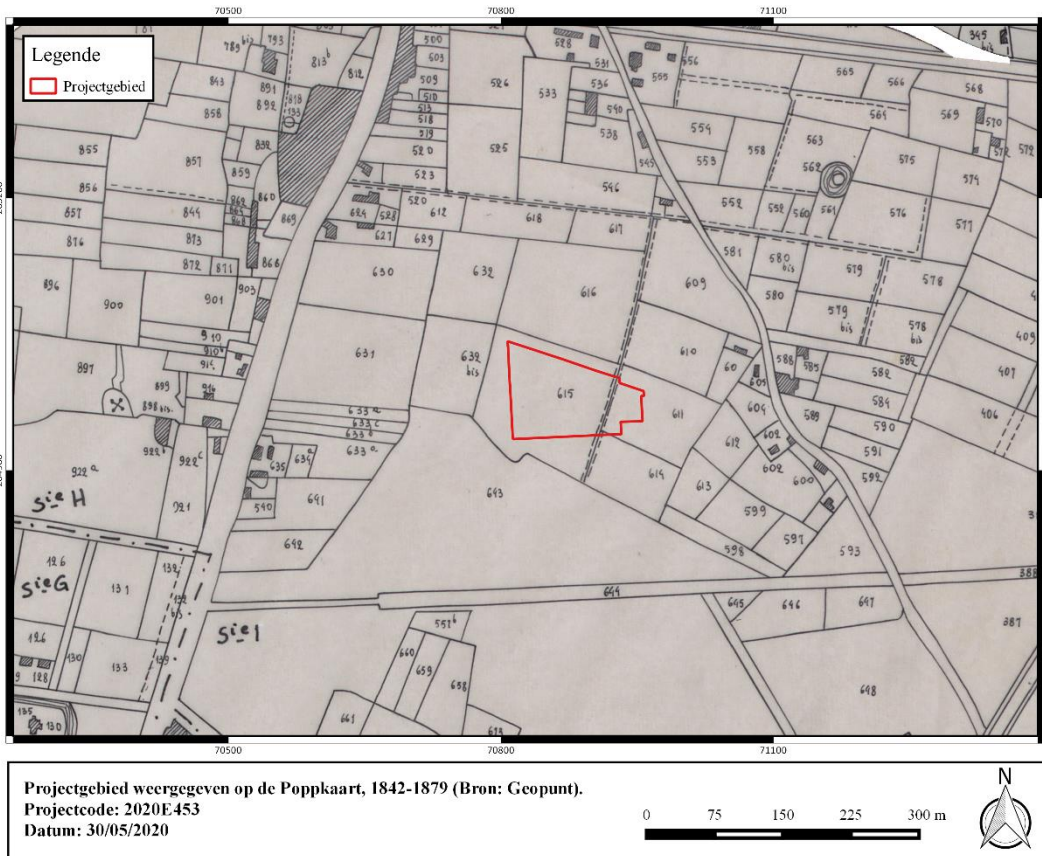

Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart, 1846-1854 (Bron: Geopunt).

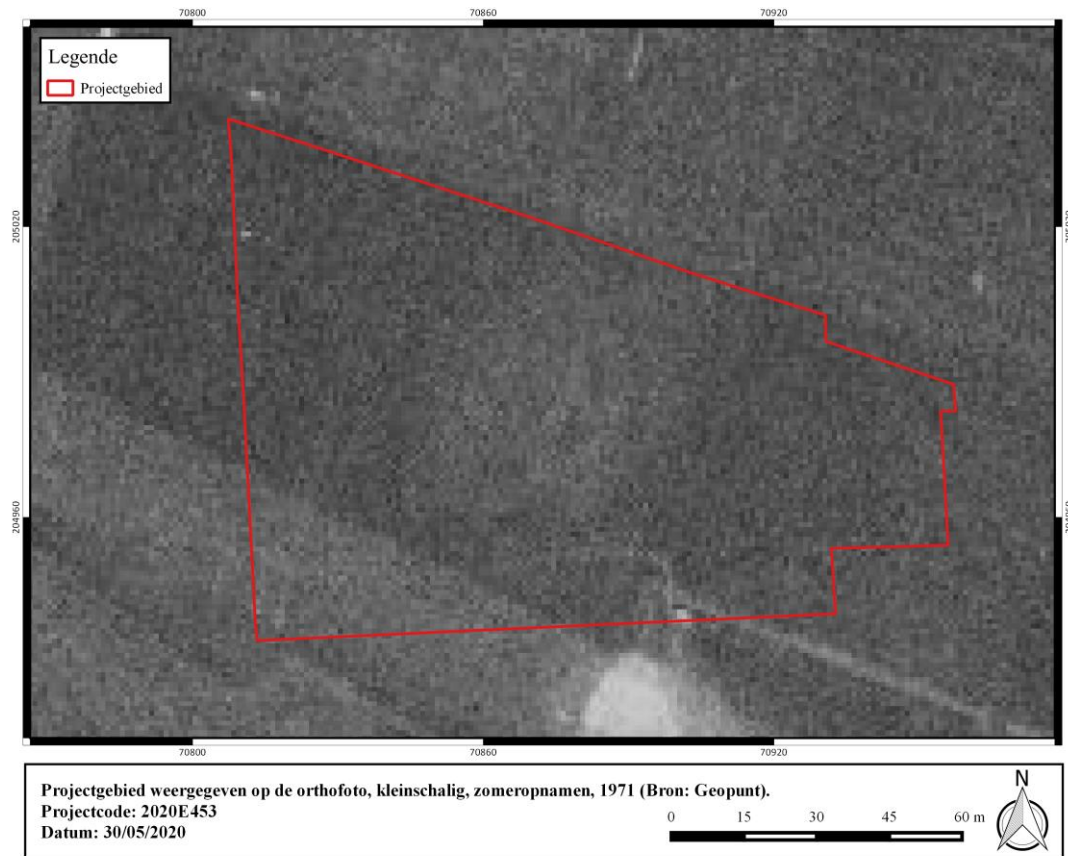

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

1.4.2.4 Huidige gebruik en verstoringen

De orthofotosequentie geeft een zekere evolutie weer in het bodemgebruik binnen de contour van het plangebied gedurende de laatste decennia. Op de oudste luchtopnames is het plangebied wisselend in gebruik als weiland en akker. Op de orthofoto van 2005-2007 is te zien dat er grond gestockeerd is op het zuidelijk deel van het projectgebied in functie van de realisatie van gebouw ten zuiden. Vanaf de orthofoto van 2019 is het oostelijk deel van het terrein verhard.

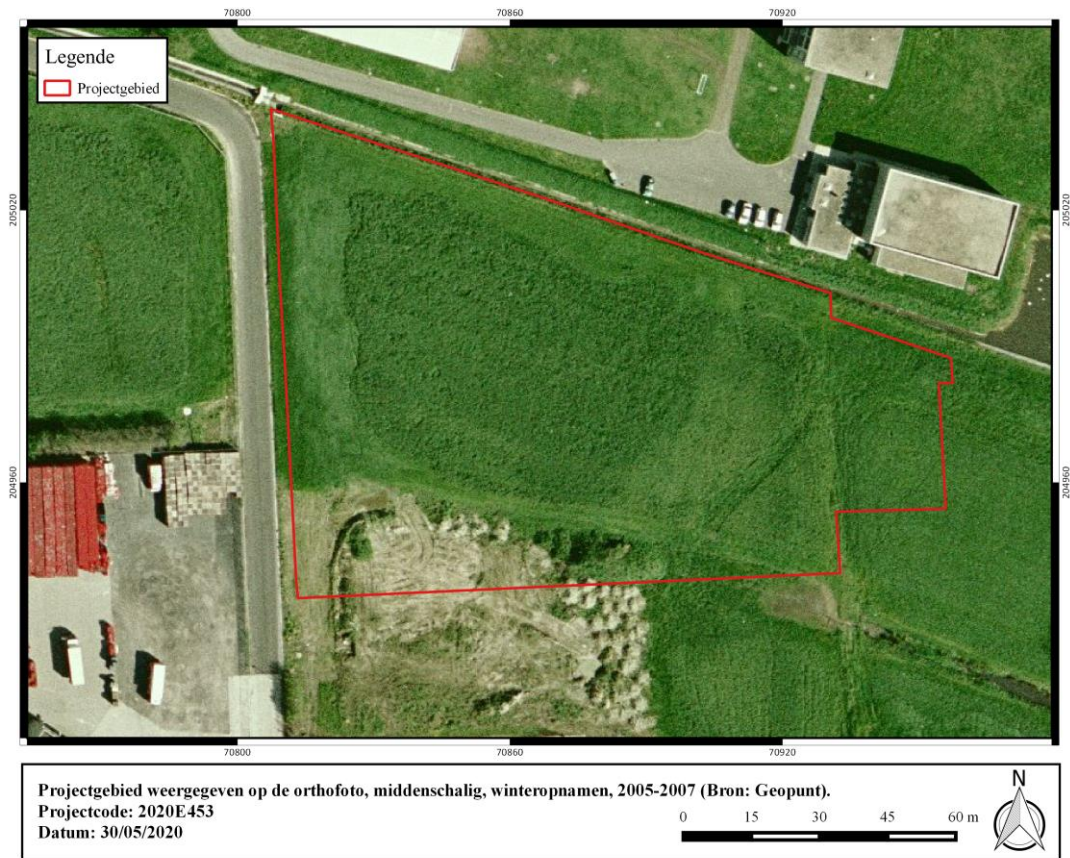
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

Figuur 24: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

Figuur 25: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

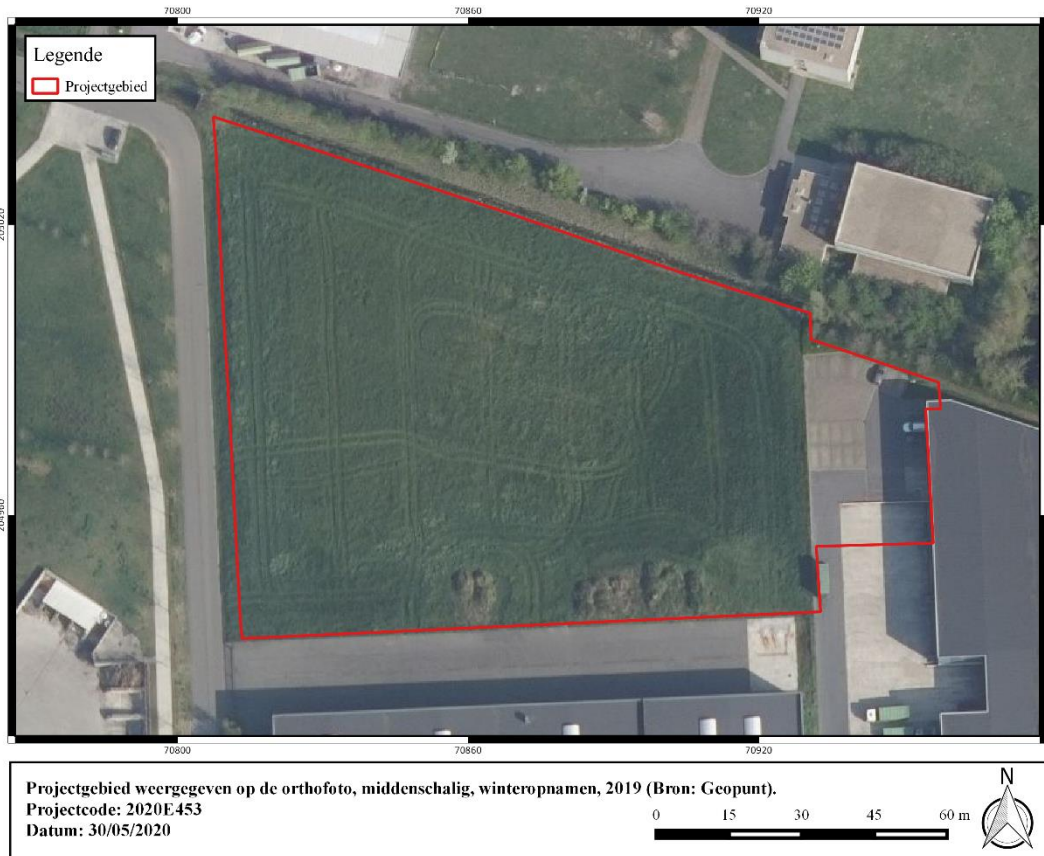

Figuur 26: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2005-2007 (Bron: Geopunt).

Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalg, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalgig, winteropnamen, 2019 (Bron: Geopunt).

1.5 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van een nieuwe parking aan de Siemenslaan 5 te Oostkamp. Het projectgebied is ca. 1,1 ha groot en voor het grootste deel in gebruik als grasland. In het oosten van het terrein is een klein deel reeds verhard, deze verharding wordt uitbroken in het kader van de geplande werken.

De traditionele landschappenkaart situeert het projectgebied in de zandstreek buiten de Vlaamse Vallei. Het projectgebied bevindt zich op een uitloper van het Plateau van Wijnendale, en is geflankeerd door de vallei van de Rivierbeek/Hertsbergebeek, de vallei van de Lijsterbeek, en het Brugse dallandschap. De Quarairgeologische kaart geeft ter hoogte van het onderzoeksgebied een profielopbouw weer van eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen die rusten op fluviaatiele afzettingen van het Weichseliaan. De bodemkaart geeft ter hoogte van het onderzoeksgebied een Postpodzol weer, waarbij de oorspronkelijke bodemontwikkeling is herwerkt. Lokaal kan echter niet uitgesloten worden dat het bodemprofiel nog is bewaard. De ligging op een hogere rug, geflankeerd door beekvalleien moet een zekere aantrekkingskracht hebben gehad op rondtrekkende gemeenschappen jager-verzamelaars.

Cartografische bronnen situeren het terrein in een uitgestrekt bosgebied, hetgeen doet vermoeden dat de schralere zandgronden in het verleden minder geschikt waren voor bewerking of over geëxploiteerd zijn. Op de Ferrariskaart is het volledige terrein als bos weergegeven, er is geen bebouwing op te merken ter hoogte van het onderzoeksgebied. Ook op 19^e-eeuwse bronnen is geen bebouwing weergegeven binnen de grenzen van het onderzoeksgebied. Op de Vandermaelenkaart is het terrein niet langer als bos ingekleurd. Op de orthofotosequentie is te zien dat het terrein de voorbije decennia afwisselend in gebruik is als gras- en akkerland.

Ter hoogte van het onderzoeksgebied zijn geen archeologische vindplaatsen gekend. Onderzoek in de ruime omgeving wijst op reeds op menselijke aanwezigheid sinds de steentijden. Ten noorden van het onderzoeksgebied, ter hoogte van bedrijventerrein 't Zwart Gat werden bewoningssporen uit de late ijzertijd en volle middeleeuwen aangesneden. Ook werden er indicaties waargenomen voor menselijke aanwezigheid tijdens de volle middeleeuwen. Ten noordwesten van het huidige onderzoeksgebied, aan de Fabiolalaan, werden eveneens resten van bewoning tijdens de late ijzertijd en vroege middeleeuwen in kaart gebracht. Daarnaast werden er zowel tijdens het proefsleuvenonderzoek en het vlakdekkend onderzoek artefacten uit de steentijden gerecupereerd. Bij onderzoek langs de spoorweg, ten noordwesten van het onderzoeksgebied, zijn enkele sporen aangesneden die wijzen op bewoning tijdens de middeleeuwen. Naast deze sporen van bewoning wijzen waarnemingen bij verschillende onderzoeken op de aanwezigheid van een rabatten-systeem of beddenbouw, hetgeen niet hoeft te verbazen gezien de cartografische gegevens. Naast deze sporen van bewoning of andere activiteiten zijn meerdere indicatoren opgenomen op het kaartblad van de CAI. Enerzijds betreft dit cartografische indicatoren van laatmiddeleeuwse sites met walgracht en anderzijds structuren die zijn herkend door middel van luchtfotografische prospectie. Enkele van de cirkelvormige structuren worden als grafmonumenten uit de bronstijd geïnterpreteerd.

Concreet dient op basis van de beschikbare gegevens uitgegaan te worden van een trefkans inzake onroerend erfgoed. De verwachting bestaat uit zowel artefactenconcentraties en resten van bewoning, begraving of andere activiteiten in de vorm van bodemsporen. Vooralsnog zijn geen argumenten aan het licht gekomen waardoor aangenomen kan worden dat het terrein vrij zou zijn van archeologische relictten. Bijkomende objectieve waarnemingen zijn noodzakelijk om eventueel aanwezig erfgoed in kaart te brengen en de impact van de geplande werken hierop in te schatten. In eerste instantie dient een landschappelijk bodemonderzoek de bodemopbouw

en bewaringscondities te evalueren. Mocht hieruit blijken dat bodemhorizonten die indicatief kunnen zijn voor betere bewaringscondities m.b.t. artefactensites aanwezig zijn dienen deze in een verkennend grid bemonsterd te worden. In het geval van een positieve staalname kan dit onderzoek aangevuld worden met waarderende boringen en testvakken. Met betrekking tot resten van bewoning, begraving of andere activiteiten in de vorm van bodemsporen is een proefsleuvenonderzoek de meest geschikte onderzoeksmethode.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2020

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Kaartenhuis Brugge

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

